

ΤΩ, Α'ΝΑΓΙΝΩ'ΣΚΟΝΤΙ.

Εύρισκοντας, ὦ ἀναγνώσα! ταύτην τὴν Ἐπι-
στολὴν τῆ Σοφωτάτης τῶν καθ' ἡμᾶς Εὐγενίῳ πα-
ρά τινι φίλῳ, ἠθέλησα νὰ τὴν ἐκδώσω διὰ τύ-
πων εἰς τὸ κοινόν, διὰ νὰ γίνῃ τοῖς πᾶσι ἐπωφε-
λὴς, προδίδοντας ἢ δύνω σχόλια ἐμὰ. Αἱ ἀν-
τιρρήσεις ἐκεῖναι, ὅσῃ εἰς τὸν σοφώτατον τῆτον
ἐσάλθησαν ἐναντίον τῆς Θείας Γραφῆς ἢ ἀκολο-
θῶς θρησκείας, καὶ ὡς ἤμπορεῖ τινὲς νὰ συμπε-
ράνῃ ἀπὸ αὐτῆν τὴν ἀποκρίσιν, εἶμι κοινὰ πᾶσι
τοῖς νενεχίσι, ἢ ὁπωσὸν εἰδήμοισιν, αἱ ὅσοιαι,
ἐπειδὴ ἢ εἶναι παμπάλαιαι ἢ κεχωρισμέναι, ὡς καὶ
αὐτὸς ὁ Εὐγενίος λέγει, ἢ μάλις ἀπὸ πολλῶν
σοφῶν ἀνεσκαυασμίναιτε ἢ ἀνηρημέναι, δὲν τὰς κρι-
νεῖ ἀξίως ἀκριβέσεως· πᾶσαι δὲ αὐταί, ἢ ἄλλαι
εἶναι ἀντιρρήσεις κατὰ τῆς εὐαγῆς ἡμῶν πίστεως
ὑπὸ τῶν Λιβερτίνων γεγεννημέναι εἰς τὸν δεύτερον
Τόμον τῆς ἀληθοῦς ἡμῶν Εὐδαιμονίας θέλον προ-
τεθῆ ἢ ἀαιρεθῆ. Δεχθῆτε λοιπὸν ταύτην τὴν Ἐπι-
στολὴν φιλοφρόνως, ὡς σύγγραμμα ἀνδρῶν τῶν
καθ' ἡμᾶς σοφωτάτων, μετ' ὀλίγον δὲ θέλει τε-
λειώσῃ, ἢ ὁ πρῶτος Τόμος τῆς Μεθηματικῆς, δη-
λαδὴ ἢ Ἀριθμητικῆ μετ' ἡμέραν Μεθηματικῆς
(ἐπειδὴ ἤδη εἰς τὸν τύπον εἶναι). Ἐπειτα δὲ ἢ ὁ
β'. Τόμος τῆς Ἀληθοῦς Εὐδαιμονίας· ἢ νομίζω
ἀπὸ αὐτῆν ὅτι δὲν θέλετε ὀλίγον ὠφεληθῆ, ἢ
ἢ μικρὰ τῆ ποσότητι εἶναι, ἐπειδὴ τῆ ποιότητι εἶ-
ναι βεβαιώτατα μέγιστος.

Ἐβρώθε.

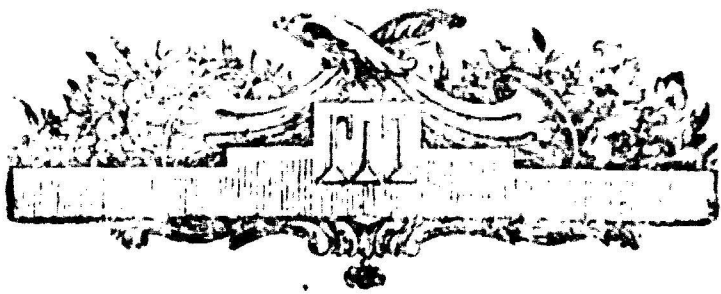
1791. ἔτει Γ'σλίβ β'.

ἐν Βιέννῃ.

Ἀθανάσιος Ψαλίδας

ἢ ἐξ Ἰωαννίνων.

Τῷ Δεῖνι Χαίρειν.

Ζηλῶν ἐζήλωσας, ἐπὶ τῷ, ἠδέντι κατ' ἐμῆ μάλλον, ἢ κατὰ τῆς ἀσεβείας (ὅκ οἶδ' ὑπότινος· ἠδὲ γὰρ ἐδήλωσάς μοι) προσεγενεχθέντι ἀδλίῳ ἐκείνῳ γράμματι, ὃ μετὰ τῆς ἀπὸ 15 Μαΐου Ἐπιστολῆς σου, περὶ τὰ τέλη τῆ παρελθούσης Ἰουλίου μηνὸς ἔλαβον· ἀνέγνων ἔν τε τὸ σὸν, καὶ τὸ ἐκείνου· καὶ σὲ μὲν, ἀγαπητὲ, διὰ τὴν εὐσέβειαν, καὶ τὸν ὑπὲρ αὐτῆς ζῆλον, ἀποδέχομαί τε καὶ ἄγαμαι· ἐκείνον δὲ, διὰ τὴν κατὰ τῆς εὐσεβῆς ἡμῶν πίστεως λυσσώδη καὶ ματικὴν, καὶ δύσθεον γλωσσαλγίαν, ὡς εἶκος, ἀποπτύω καὶ ἀποσρέφωμαι. Τίς ἄρα ὁ τῆς λήρας γράψας ἐκείνης; νέος τάχα, ἢ γέρον; ὁμογενῆς, ἢ ξένος; σωφρονῶν, ἢ τὰς φρένας σεσαλευμένος; ὁποῖο ἐπαγγέλματος, τάξεως, καταστάσεως; πάντως μαθητῆς τις φαίνε-

φαίνεται, καὶ ἀκόλῃτος, καὶ δικαστῆς τῶν καθ' ἡμᾶς λεγομένων (α) Λιβερτίνων τέτων, καὶ Θεϊτῶν (β)· ὅστις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δυνάμεώς τε, καὶ τῆς ἀγχινοίας τε, ἐκ τῶν περιφερομένων ἀποτροπαίων τε καὶ δυσήνων βιβλιαρίων, ἐν οἷς ἐνδιατρίβει καὶ ἐντροφεῖ, συλλέξας ἐνδὲν κηκεῖθεν, καὶ ἀνεμαξέμενος τὰς τοικύτας ἀκόλῃστας, φιλοτιμεῖται κατὰ τὰς δημοσιεύσεις, ὡς ἐπινοήματα ὑψηλά καὶ θαυμασία ἐξαρῆτα σοφίας καὶ γνώσεως· ἄλλ' ἐγὼ ἠδὲ νῦν μάθω ποδῶ τὸν γράψοντα προσωπικῶς· τοσῶτον μόνον ἐρῶ περὶ αὐτῆ τὸ τῆ Φερεκύδα· „Χρωτὶ δῆλον“ ὅτι δηλαδὴ φθειρῆ, καὶ ψωρῆ, καὶ ὄλος ὄλωσ διέφθαρται ὁ ταλαίπωρος· καὶ διὰ τῆτο κα-
τοικ-

(α) Λιβερτῖνοι εἶναι οἱ παρὰ Γερμανοὺς ἐλευθέρως πιεύματα καλέμενοι, λέγονται δὲ ἐκείνοι, ὅπῃ ἐλευθέρως φέρονται κατὰ τῆς θαλασσογραφίας, ἐλευθέρως τε περὶ τῆς θαλασσογραφίας φρονεῖσι.

(β) Θεῖται λέγονται ἐκείνοι, ὅπῃ δοξάζουσι ἐν ὄντι ἔξω τῆς τῆ κόσμου, αἰτιοῦν τε αὐτῆ, ἐκ μόνου, τῆ νοῦς ἐγνωσμένου· τὴν ἀγίαν δὲ Γραφήν καταφρονεῖντες, πλάσματα καὶ ἐφευρέσεις ταῦτα ἡγήμενοι, ὡσαύτως καὶ τὴν θαλασσογραφίαν· περὶ τῆτων ὅρα εἰς τὸ πρῶτον τμήμα τῆς Ἀληθείας ἡμῶν Ἐκδομῆς τῆς νεοῦ ἐκδομῆς.

τοικτηίρω κ' ταλανίζω τὸν ἔλσεινὸν ἄνθρωπον, ὅς τις ποτὲ καὶ ἠτόξῃσι, κ' δακρῶμαλλον, κ' θρήνων αὐτὸν ἠγῆμαι ἄξιον, ἢ ἐλέγχων ἀνασκευαστικῶν, κ' ἀποκρίτεως· κ' ἄλλ' θαυμάζω ἐπὶ τοῖς τοιούτοις αὐτῷ φροῦμασι· τί θαυμασον, εἰ τοιῦτος ὢν, τοιαῦτα κ' ἐκ τῆς ποινῆς θησαυρῶ τῆς καρδίας αὐτῆς προεξάγει κειμήλια; τί νέον, ἂν ἐκ τῆς σατρῆς λυθῆν, σατροὶ κ' οἱ καρποὶ οἱ ἀποφρεῖμεροι; τί δ' ἄν τις ἠλπίσεν ἄλλο ἀπὸ καχ-κτινῆς κ' διεφθορότος σομάχου κ' σώματος, εἰμὴ τοιαῦτα βορβορώδιτε κ' δυσώδη κ' βδελυρὰ ἐξερῆσματα; ἀλλὰ καταφορὰ ἀπλαῖ εἰσὶν αὐταί, ἐρεῖς, κ' ὕβρεις· κ' ἠδελές τινα, πρὸς τὰ ὑπ' ἐκείνη γραφέντα, παρ' ἐμῶ ἀπάντησιν· ἀπάντησιν; ἀπαγε! τῆτο ἐγὼ τὸ κρίνω ἀσυντελές, κ' περιττὸν πάντη, καὶ μάταιον· πολλῶν ἕνεκα.

Α'. μὲν, κ' ἐξ ὧν αὐτὸς γράφει, κ' ἐκ τῆς σύλῃ, ἠτοι τῆς τρόπῃ, κατ' ὄν γράφει, βλέπω εἰς αὐτὸ τὸ ἀνθρωπάριον μίαν ὑπέροχον ἑλαζονείαν, ἕνα ὑπερβάλλοντα τύφον, ἠνωμένον μετὰ ἄκρας ἀπαιδευσίας, κ' τόλμης, κ' θρασυτήτος· κ' τῶν ἠτῶ διακειμένων δύσκολον εἶναι, ἵνα μὴ εἴπω ἀδύνατον, εἴτι κ' ἂν εἴποις, νὰ συσείλῃς τὸ φύσημα, νὰ ὑποχαλάτῃς τὸν ὄγκον, νὰ
κατα-

κατακλάτῃς τὸ φρήνημα· αὐτὸς φαντάζεται νὰ εἶναι ἕνας Βολιγγυβράκιος, ἕνας Βολτάρης, ἕνας Ἀργέντης, ἕνας Ρήσσος· Βασιλιος, ἢ Σπινόζας· Πορφύριος, ἢ Κέλσος, ἕνας εἰς ἕνα λόγον, ἀπὸ τὰ μεγάλα, κ' ἐξάκῃσα ἐπὶ δυσσεβείᾳ ὀνόματα· αὐτὸς θέλει νὰ φρονῇ, ὡς ἕνας ἀπὸ τῆς Τιτάνας ἐκείνης τῆς μυθικῆς, ὅπῃ ἐδοκίμασαν νὰ διασεισῆν τὸν Δία ἀπὸ τῆς θρόνικῆς, ἢ ἕνας ἀπὸ τῆς Γίγαντας τῆς μεγαλήστες κ' ὀνομασῆς, ὁ τίς; κ' πόθεν; κ' πότος; ὁ Πυγμαῖος· τῶρα διὰ τῆς Τιτάνας χρειάζονται κεραυνοὶ, ὄχι λόγια· καθὼς ἐναντίον τῶν Γιγάντων ἐχρειάθη ἕνας κατακλυσμὸς, πρὸς ποινὴν πάντως, ἢ πρὸς διόρθωσιν· ἐπειδὴ οἱ τοιῦτοι εἶναι ανεπίδεκτοι διορθώσεως· τῆτο πρῶτον· ὡς δῆλον γίνεσθαι ἐκ τῆ ἀκολούθῃ ἐφεξῆς· ἐπειδὴ

Β'. ὁ Πυγμαῖος ἦτος, δὲν ἐρωτᾷ (ὡς βλέπει) διὰ νὰ μάθῃ· δὲν ἀπορεῖ, διὰ νὰ κατηχηθῇ, κ' νὰ λάβῃ πληροφορίαν εἰς ἐκεῖνο, ὅπῃ ἀμφιβάλλει· κ' εἶναι φανερόν ἐκ τῆς τρόπῃ, κατ' ὄν αὐθεντικῶς, κ' ὡς εἰπεῖν δικτατορικῶς, τὰ βδελυρὰ αὐτῶ δόγματα ἀποχρέμπτεται· αὐτὸς θέλει νὰ διδάξῃ, αὐτὸς κ' νὰ κατηχήσῃ τῆς ἄλλης, γινόμενος αὐτῶν ὀδηγός, ἀγκαλὰ κ' τυφλός, ὡς νὰ τῆς κατακλήσῃ εἰς τῆς κριμνῆς τῆς
δυσσε-

δυσσεβείας, ἢ εἰς τὰ τῆς ἀπωλείας βάραι-
 δρα· αὐτὸς προπετεύεται μετὰ δρασύτη-
 τος τοσαύτης, μετ' ὅσης ἢ ἀμαθείας, ἢ
 ἀνεφαιδόν, ἢ ἀπερικαλύπτως κηρύττει τὴν
 δυσθείαν, ἢ πρὸς τῆς ἐρωτῶντας αὐτὸν, ἢ
 πρὸς τῆς μὴ ἐρωτῶντας· ἢ πρὸς τῆς ἀκούν-
 τας αὐτὸν, ἢ πρὸς τῆς μὴ θέλοντας νὰ τὸν
 ἀκούσῃ, ἢ μὴ ὑποφέροντας ἴσως ἔδὲ νὰ
 τὸν ἰδῇ· ὁμοίος μὲ τὴν πορνικὴν ἐκείνην γυ-
 ναῖκα τῆς παροιμίας, τὴν ἄφρονα, ἢ ἀναι-
 ὄη, ἢ ἀναίτηχυντον, ἢ ἔκ ἐπίσταλαι αἰσχύνην·
 κἀδηται ἐπὶ θύραις τῆ ἑαυτῆς οἴκη, ἐπὶ
 δίφρῳ ἐμφανῶς ἐν πλατεῖαις, προσκαλη-
 μένη τῆς περιόντας ὁδόν, τῆς κατευθύνοντας
 ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, διὰ νὰ τῆς σύρῃ εἰς
 ἀνοδίας. ἢ εἰς κρημνὸς, ὡς νὰ τῆς φέρῃ
 ● τελευταῖον νὰ συναντήσῃ ἐπὶ πέταυρον ἄ-
 δη· εἰς τοιαύτην περίστασιν καλῶς παραινεῖ
 ὁ Σοφός. Ἀποπήδησον, μὴ ἐγχεροῖσθαι ἐν
 „τῷ τόπῳ αὐτῆς· μὴ ἐπιστήσῃς τὸ σὸν ὄμμα
 „πρὸς αὐτήν“ ἢ ὁμοίως κατὰ τὴν αὐτὴν τῆ
 Σοφῆ παραγγελίαν, ἢ διὰ τὸν αὐτὸν λό-
 γον, πρὸς τῆς ἕτως ἀνυποσώλωστε ἢ ἀ-
 ναιδῶς ἢ ἀναισχύντως τὰ ἱερὰ ἢ θεῖα κα-
 ταμελύνοντας δόγματα, „οἷς ὄψις πόρνης
 „(ὡς ἡ γραφὴ λέγει) ἐγένετο, μὴ πλησιάζ-
 „σθαι“ πρὸς τῆς ἕτω προπελευομένης κηρύτ-
 τειν τὴν ἀσέβειαν, καλὸν ἔδὲ τὰς ἀκοὰς
 ἄλλως ὑπέχειν, ὅταν παρόντες λαλῶσιν,
 ἄλλ'

ἄλλ' ἀμφοτέραις ἀμφοτέρω ἐμρράττειν τὰ
 ὦτα, ἢ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν φεύγειν, ἢ αὐ-
 τὸς πῶρρωθεν θρηνηλογεῖν, ἢ τὸν καιρὸν
 ποτιναῖσαι, ἢ τὰς πονηρὰς ἡμέρας, εἰς αὐ-
 κατηντήσαμεν· τόσον ἀπέχει τῆ συμφέ-
 ροντος τὸ νὰ λαλή τινὰς πρὸς τῆς τοιούτης,
 ἢ νὰ ἀνταποκρίνεται, ἢ μετ' αὐτῶν νὰ προσ-
 διαλέγεται· ἀσύμφωνον τὸ ῥίπτειν εἰς τῆς
 χοῖρας τῆς μαργαρίτας· οἱ χοῖροι ἐκ τῶν
 μαργαριτῶν, ἕτε ἀρτίζονται, ἕτε πλε-
 τίζονται· οἱ μαργαρίται μιαινούνται ὀπω-
 σθῆν, ἢ κατακατῆνται, ἢ ἀχρεῖνται· ἢ
 οἱ χοῖροι μένυσσι χοῖροι.

Γ'. Εἶναι ἢ ἄλλος λόγος, δι' ὃν εἰς τὸν
 θεοβλαβῆ τῦτον, ἢ ἀλάστορα, δὲν χρειά-
 ζεταιίτις, ὅλως ἀπόκρισις, εἰάν καλῶς συλ-
 λογιωθῶμεν, σοχαζόμενοι, μὲ ποῖον ἀράγε
 σκοπὸν αὐτὸς ἐκινήθη νὰ γράψῃ ἢ νὰ ἐκ-
 δώσῃ ἢ διὰ τύπων τὰ τοιαῦτα μωρολογή-
 ματα· ὁ σκοπὸς αὐτῆ τῆ παράφρονος εἶναι,
 ἢ τὸ νὰ καταπέισῃ ἢ ἄλλως εἰς τὸ νὰ πα-
 ραφρονῆν τὰ αὐτὰ, διὰ νὰ τῆς κερδήσῃ, ἢ
 νὰ τῆς λάβῃ ὁμόφρονος, ὑποκολοβώσας ἢ
 τῶν ἄλλων τὴν πίσιν, διὰ τῆς ἀνακοινώ-
 σεως, κατὰ τὴν τῆ Αἰσώπη ἀλώπεκα· ἢ
 ἕτω νὰ εὖρη ματαξὺ τῶν πολλῶν παραμυ-
 θίαν τινὰ ἐν τῆ αὐτῆ συνειδήσει· εἰάν ἔχη
 συνειδήσιν· ἢ εἰάν ἢ δὲν καταπέισῃ, τῆ
 λάχι·

λάχιζον, νὰ κινήσῃ τινὰ εἰς τὸ νὰ ἀποκρι-
θῇ, διὰ νὰ τὸν ἀνασκευάσῃ, καὶ ἢ τὴν νὰ κα-
ταστήσῃ ὅπως γινώριμον καὶ ἀκχερὸν τὸ ἄ-
σιμον καὶ εὐτελὲς ὄνομά τι, καὶ νὰ ἀποκτή-
σῃ δόξαν τινὰ καὶ ὑπόληψιν παρὰ τοῖς ἀ-
πληξέροις, μάλιστα καὶ εὐηθεσέροις, ὅτι αὐ-
τὸς δὲν εἶναι μικρὸς τις ἄνθρωπος, ἠδὲ εἰς
τῶν τυχόντων, καὶ ἀριθμῶ μόνῳ γνωριζο-
μένων· ἀλλ' ἐξαιρεῖται ὑπὲρ τῆς πολλῆς· καὶ
ὅτι τῆς ὑψηλῆς αὐτῆ φρενὸς δῆθεν τὰ γεν-
νήματα ταῦτα, ἢ παραγεννήματα, τὰ ὑ-
ποβολιμαῖα καὶ κίβδηλα, δὲν εἶναι μικρά,
καὶ εὐκαταφρόνητα, ἀλλ' εἶναι νοήματα ὑψη-
λά, καὶ πολλῆ λόγου, καὶ μεγάλης σκέψεως
ἄξια, ὡς καὶ πρὸς ἰνασκευὴν καὶ ἔλεγχον
σενοχωρῆσι καὶ ἀναγκάζῃσι καὶ τῆς ἄλλης·
ὅθεν ἔπειτα νὰ ἔχη παρὰ τοῖς ἀνοήτοις,
καὶ κατ' αὐτὸν ἄφροσι, νὰ κατακλυχᾶται ὁ
γενναῖος, καὶ νὰ σοβαρεύεται· καὶ λοιπὸν
ἀπεχεῖ ὁ συνετός, καὶ μὴ συνδράμῃς εἰς τὸν
σκοπὸν τῆ ἀσυνέτη, μὴ δὲ πληρώσῃς τὴν
ἐπιθυμίαν του· ἄφρι τὸν κόρκα ἐπάνω
κάτω, ὅσον δύναται νὰ πτερυγίξῃ, καὶ νὰ
τραχυροῦῃ, καὶ νὰ κρώξῃ, ὅσον ἔχει
πνοὴν, ἀνίστα εἰς τὰ θνησιμαῖά τε καὶ
δυσώδη ψοφήμια· παράβλεψε τὸν βάτρα-
χον ἐντὸς τῆ βορβόρα καὶ τῆς ἰλύος αὐτοῦ
εἰλυττώμενον, καὶ βρεκεκίζοντα, καὶ κοάζοντα
βάτραχον· ἀποκρίναι τῷ ἄφρονι κατὰ τὴν
ἀφρο-

ἀφροσύνην αὐτοῦ· τῆτο δὲ γίνεσθαι, εἰάν
πρὸς ὅν σκοπὸν αὐτὸς ἀφάρῃ καὶ ἀποτείη,
πρὸς τῆτον καὶ σὺ ἐπ' εὐθείας ἀντιτίθεισιν καὶ
ἀντιφέρεσαι· μιμήσθαι τὸν Σοφόν. Ὁ Κυ-
νικός ὑπέμενε, καὶ ἐκατέρει μίαν χειμεριῶν
ἡμέραν τὸ ψέχει καὶ τὸν κρυμὸν, ὑπότρομος
καὶ βρυγμαλέος, ἔξω εἰς τὴν πλατείαν ἀ-
σκεπῆς καὶ ἡμίγυμνος, τὸ καὶ ἐξασκῶν ἀρε-
τήν· ἀλλὰ μηδεὶς (οἶκον ὁ σοφὸς Πλάτων
πρὸς τῆς αὐτῆ μαθητῆς καὶ ἀκολούθῃς, δια-
βαίνων ἐκεῖθεν·) μηδεὶς ἐπισηρῆ διὰ νὰ
τὸν ἰδῇ· αὐτὸς αὐτὸ ζητεῖ νὰ τὸν ἰδῶμεν,
μὴν ἔχων θεωρῆς, ἔχασε τὸν σκοπόν του,
διὰ τὴν ἀπέτυχε τὸν σκοπόν του.

Δ'. Α'λλ' ἔχω ἔτι καὶ πλέοντι νὰ εἰπῶ·
τὰ τοιαῦτα, ὅπῃ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος τῶρα
ἀναμασᾶται καὶ ἀναλείχει κοπρίσματα, τὰ
ἐν τῇ αὐτῇ γεύσει ὡς μέλι καὶ κηρίον γλυ-
κάζοντα, δὲν εἶναι νεαρά καὶ πρόσφατα,
αὐτὰ εἶναι παλαιὰ καὶ ἔωλα, καὶ ἤδη εὐρυ-
τιῶντα· αὐτὰ ὑπὸ πολλῶν καὶ ἄλλων κατὰ
διαφόρης καιρὸς ἐπροβλήθησαν, ἢ ὡς ἀπο-
ρῆαι πρὸς ἐξήγησιν, ἢ ὡς ἐπιηρισμοὶ πρὸς
ἀνατροπὴν τῆς αμωμῆτη πίστεως· καὶ αὐτὰ
ταῦτα ὑπὸ πολλῶν πάλιν καὶ παλαιῶν
καὶ νεωτέρων, σοφωτάτων Πατέρων τε καὶ
Διδασκάλων, ἔχ' ἅπαξ, ἀλλὰ πολλῶν,
ἐρμηνεύθησαν, διεσαφηνίσθησαν, καὶ ἐδικαιώ-
θησαν·

θησαν· καὶ πάντα τὰ ἢ ἐξ ἀμαθείας καὶ παχύτητος, ἢ ἐκ δυσροπίας καὶ φρεσύτετος πλεχθέντα κατ' αὐτῶν τῶν ἱερῶν δογμάτων σοφίσματα, ἀνασκευάθησαν καὶ ἐξηλέγχθησαν σαφέςατα, καὶ ὡς ἀραχνιαῖα τινα ὑφάσματα διελύθησαν, καὶ διεσκεδάθησαν· καὶ λοιπὸν ἐρωτῶ· τὸ ἱξεύρει αὐτός, ὁ ὑπὲρ τῆς ἄλλης (ὡς περ οἶεται) λογιώτατος, ἢ δὲν τὸ ἱξεύρει; εἰ μὲν τὸ ἱξεύρει, καὶ ὑποκρίνεται τὸν ἀγνοῦντα, εἴτε διὰ τὴν δειξίαν τῆς ἐγκεφάλου τῆν εὐφυΐαν, καὶ τῶν ἰδίων φρενῶν τὴν λεπτότητα, ὅτι τάχα αὐτός φθάνει τὴν ἐννοῆσιν καὶ τὴν ἐφευρίσκει τὰ ὑψηλὰ ταῦτα καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνήκεστα· εἴτε διὰ τὴν βάλην εἰς ὑποψίαν τὰ τῆς ἡμῶν εὐαγῆς φητικείας δόγματα καὶ διδάγματα, ὅτι εἶναι τάχα εἰσέτι ἀνεξέταστα, καὶ διὰ τῆτο ἀκριτα· εἰ μὲν τὸ ἱξεύρει, εἶπα, ὅτι ἐπρότέθησαν, καὶ ἀνεκρίθησαν, καὶ ἱξεύρωντάς το τὸ σιγᾶ καὶ τὸ κρύπτει· λοιπὸν δυσροπεῖ· λοιπὸν εἶναι τῆ ἀληθείας ὑποκριτῆς αὐτός, καὶ ψεύτης, καὶ δόλιος, καὶ κακοήθης, καὶ κακώτροπος· εἰ δὲ καὶ δὲν τὸ ἱξεύρει, καὶ δὲν κατέχει, ὅτι εἶναι βιβλία, ὅπῃ τὰς τοιαύτας ἀνακρίσεις τε καὶ ἀπολογίας διαλαμβάνουσι, καὶ παλαιὰ καὶ νεώτερα· λοιπὸν αὐτός εἶναι ἄπειρος, καὶ γυμνός τῶν τοιούτων εἰδήσεων, καὶ ἐπομένως ἀμαθῆς καὶ ἀπαιδευτος, καὶ διὰ τὴν εἰπῶν ἔττι, ὀλιγαλφάβητος, καὶ ἐπὶ

ἐπὶ τήτοις, καὶ προπετῆς, καὶ τολμηρὸς καὶ ἀυθάδης, διατὶ εἰς πράγματα, ὅπῃ δὲν εἶναι τῆς εἰδήσεώς τε, καὶ τῆς δυνάμεώς τε, ἀνακατάνεται. Ἄς διαλέξῃ ἀπὸ τὰ δύο ταῦτα ἐκεῖνο ὅπῃ θέλει· εἶναι ἀνάγκη τὴν κέρξην ἀπὸ τὰ δύο τὸ ἕνα· καὶ ἡμεῖς τὴν ἐκλογὴν τὴν ἀφίνομεν ἐν χειρὶ διαβηλῆς αὐτῆ· εἰ δὲν τύχη τις τὴν θελήσῃ τὴν τὸν χαριτώσῃ καὶ μετὰ τὰ δύο.

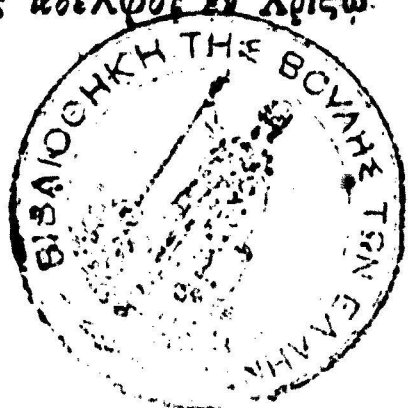
Ε'. Προσδέτω καὶ τῆτο ἔσχατον, διὰ τὴν ἀπολύσωμεν τὸν ἄνθρωπον μετὰ τὰ πέντε· ἕδεμία διάλεξις δὲν συγκροτεῖται μετὰ ἐκείνων, οἱ ὅποιοι δὲν ἐμολογήσιν τὰς ἀρχάς, ἐξ ὧν ἐπιφέρονται κατ' ὀρθὸν λόγον τὰ συναγόμενα συμπεράσματα· ἀρχαὶ δὲ ἐπὶ τῶν τοιούτων ζητημάτων εἶναι δύο· ἡ μὲν, ὑπερφυσετέρα, καὶ θεϊοτέρα, ἢ ἐκ τῆς ἱερᾶς Ἀποκαλύψεως· ἡ δὲ, θεῖα μὲν καὶ αὐτῆ, ἀλλ' ὀπωσθὲν φυσικώτερα, ἢ ἐκ τῆς λόγου τῆς ὀρθῆς τε καὶ ἐπισήμονος, καὶ ἐκ τῆς λογικῆς αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἀπλησέρων ἐννοιῶν, μετὰ τὸ ὅποιον λογικὸν ἐκέσμησε τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεός· ἀλλ' ὅποια τις ἂν γένοιτο διάλεξις μετὰ τῆς ἡμετέρας Ἀντιπαλαιστῆς τῆτος; αὐτός ἀφ' ἑνὸς μέρους τὴν Ἀποκάλυψιν τὴν ἀπετεῖ, καὶ τὰ ἱερά τῶν λογίων τὰ καταπατεῖ, καὶ τὰ μυκτηρίζει, καὶ τὰ καταχλευάζει· διατὶ ἐν αὐταῖς, λέγει, ὅτι τὸν Θεὸν τὸν εὐρίσ-

εὐρίσκει, ἀδικόν τινα, προσωπολήπτην, καὶ
 δυνάστην τινὰ βίαιον καὶ τυραννικόν· ἀπλῶς,
 αὐτὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἢ μόνον τὴν παρα-
 κῆσι, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐξηθενεῖ, καὶ τὴν πε-
 ριῦθρίζει, διῶν λέγει, καὶ γράφει· λοι-
 πον τί ἄλλο μένει εἰς ἡμᾶς, παρὰ τῆτο
 τὸ ἡμῖν παραγγελθέν; εἰάν καὶ τῆς Ἐκ-
 κλησίας παρακῆσι, ἕσω σοι ὡσπερ ὁ ἐθνι-
 κὸς ἔ ὁ τελώνης· αὐτὸς ἀπὸ τῆ ἑτέρας μέ-
 ρος, ἕτε ἐπισημῆς τινὸς σερεᾶς ἔ βασιμῆ ἐγ-
 κρατῆς φαίνεται, ἕτε μέτοχος ἰκανῶς τῆ φω-
 τος τῆ λογικῆ ἔ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν· διατὶ ἐν
 οἷς φλυκεῖ, εἰς μυρίας ἀντιφάσεις ἐγκυβι-
 σαῖ, ἔ αὐτὸς ἐαυτῶ ἀτιπεριπίπτει, διασα-
 λευόμενος τὸν ἐγκέφαλον, ἔ ὡς ὁ μεθύων
 ἐνθεν κᾶκείθεν τὴν κακὴν κεφαλὴν κατα-
 κρήων, καθῶς εὐκόλον ἦτον ἐξ ὧν λέγει,
 νὰ ἀποδειχθῆ, εἰάν ἡ πρόθεσις ἡμῶν δεν
 ἦτον, νὰ μὴν ἔλθωμεν μετ' αὐτῆ εἰς ζη-
 τήσεις, διὰ τῆς λόγος, ἕς προειρήκαμεν·
 ἡγωνίζοντο νὰ οἱ παλαιοὶ Πατέρες ἡμῶν
 πρὸς ἀνασκευὴν, ἡ τῶν δυσθέων θρησκευ-
 μάτων τῶν ἐθνικῶν, ἡ τῶν δυσσεβῶν δογ-
 μάτων τῶν ἐξ αἰρέσεως· ὁ Ωριγένης ἔγρα-
 φε κατὰ Κέλσε ἔ Πορφυρίῃ· ὁ Τερτυλ-
 λιανὸς κατὰ τῆ Μάνεντος· ὁ Ναζιανζηνὸς
 ἔ ὁ Κύριλλος κατὰ Ἰηλιανῶ· ἀλλ' ἦτον εἰς
 καιρὸς, ὅταν ἐπεπόλαζε πυκνὸν ἀκόμι τῆς
 πολυθείας τὸ σκότος, ἔ δεν εἶχεν ἀνα-
 λάμ-

λάμψει ἀκόμι ἔ διαδοθῆ ἰκανῶς τὸ τῆς εὐ-
 σεβείας εἰδικρινὸς καὶ καθαρῶτατος φῶς·
 εἴτα εἶχον ἀντιπάλης, οἱ ὅποιοι ὠμολόγησαν
 τινὰς ἀρχάς· οἱ ἐχθροὶ ἕτοι ἦσαν Φιλόσο-
 φοι, ἡ ἐπεμελεῖντο ἔ ἐφιλοτιμάντο νὰ εἰ-
 ναι· δεν ἦσαν ἀμαθεῖς καὶ ἀπαίδευτοι,
 ὅθεν ἐδύνατο ἡ ἐκείνων δύσπειρα ἔ πλάνη
 νὰ κατελεγχθῆ διὰ τῆ φυσικῆ λογικῆ, καὶ
 διὰ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν, εἰς τὰς οποῖας προ-
 σείχον, φιλοσοφεῖν ἐπαγγελθόμενοι· οἱ
 Ἀθανάσιοι πάλιν καὶ οἱ Βασιλεῖοι, καὶ οἱ
 Γρηγόριοι καὶ Κύριλλοι αὐτοὶ, καὶ οἱ ἄλλοι
 ἀντεπολέμων, καὶ τῆς ἐπιρρεασίας τῆς χρι-
 στιανικῆς πίστεως καὶ ὀρθοδοξίας, ἀλλ' οἱ αὐ-
 τῶν ἀντιπολέμοι, πρὸς ἕς, ἡ κατ' ὧν ἔ-
 γραφον, οἱ Σαβελλιοι, οἱ Ἀρειοι, οἱ Ἀ-
 πολλινάριοι, οἱ Εὐνέμοι, οἱ Νεσόριοι, οἱ
 Μακεδόνιοι, καὶ ἔ. συνεχάρην καὶ ἀπεδέ-
 χοντο τὰς ἀρχάς· ὠμολόγησαν ὡς θεῖαν τε
 καὶ θεόσδοτον τὴν ἱερὰν Γραφήν, καὶ ἐνε-
 σερνίζοντο διὰ τῆς ἔξω παιδείας τὸν ὀρθὸν
 λόγον, ὃν ὁ Θεὸς ἐμφυτεύει εἰς τὰς ἀπάν-
 των ψυχὰς, καὶ ὃν ἡ ἐπιμελής ἀσκησις,
 καὶ τριβὴ καὶ μελέτη καθαρθεύει καὶ ενδυ-
 ναμοῖ, καὶ εἰς καρποφορίαν γνώσεως προά-
 γει, εἰάν ὁ χειμὼν τῆς ἐπάρσεως, καὶ τῶν
 παθῶν μιᾶς δυσκραῆς καὶ πολυταράχης ψυ-
 χῆς δεν παρεμποδίσῃ· ἀλλ' εἰς τὸν γεν-
 νᾶσαν τῆτον, εἰς ὃν, ἡ μὲν πίστις φαίνεται,
 ὅτι

ὅτι τελείως ἐξέλιπε καὶ ἀπεσβέθη, ὁ δὲ
 νῆς ὀλίγοντι ἐκαθιεργήθη, καὶ ὄχι ὀλί-
 γον διὰ τῆς ἐμπαθείας τε καὶ διαστροφῆς
 ἀπημαυρώθη καὶ ἐσκοτίθη· εἰς τῆτον λέ-
 γω τὸν γεννάδαν ἄπιζον ἅμα τὸν αὐτὸν
 ὄντα, καὶ ἀπαίδευτον, τίς νὰ ἀπολογηθῆ;
 τίς νὰ γράψῃ; ἂν δὲν ἐξέπτυσσε κατ' ἐκεί-
 νον καὶ αὐτὸς τὸν ἐγκεφαλον; ἄπαγε!
 πάλιν λέγω· ἄπαγε! δὲν συμβυλεύω
 τινά· ἐπειδὴ ἔτε τὸ εὐρίσκω συμφέρον,
 ἀλλὰ ἀνωφελές παντάπασι τὸ κρίνω, καὶ
 μάταιον ὑπὲρ τέττε πολὺ ὠφελιμώτεροι
 ὑπὲρ τὰς ἐμὰς λογομαχίας καὶ ἀντιρρήσεις,
 ὠφελιμώτεροι εἶναι αἱ ὑμέτεροι ἰκασίαι καὶ
 ἐντεύξεις πρὸς Κύριον, διὰ νὰ διασκεδάσῃ τὸν
 σκοτασμὸν τῆ νοόετῃ, καὶ νὰ θεραπεύσῃ
 τὴν ἀφροσύνην τῆς καρδίας τε. Εἴρωσο ἀ-
 γαπητέ. Ταῦτα εἰς ἐπόκρισιν τῆ ὑμετέρῃ
 γράμματος, καὶ σημειῆμαι τῆς ὑμέτερας Πα-
 νοσιότητος εἰλικρινῆς ὡς ἀδελφὸς ἐν Χριστῷ.
 φίλος τε καὶ εὐχέτης,

Ε'κ Π. Π.
 Μηνὸς Αὐγέστου ΙΒ'.
 αψψ. ἔτει.

ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Εὐγενίου.